

7 Puhtaan energian Suomi

Tilannekuva

Ilmaston lämpenemisen rajaaminen alle 1,5 asteeseen vuosisadan loppuun mennessä edellyttää merkittävää hiilinegatiivisuutta eli päästöjen vähentämisen lisäksi hiilen laajamittaista poistamista ilmakehästä kuluvan vuosisadan loppupuolella. Päästöjä vähentävät investoinnit lisääntyvät globaalisti kiihtyvään tahtiin, ja tässä teollisuuden murroksessa kilpailemme investointien saamiseksi Suomeen. Hankkeisiin vaikuttavat ratkaisevasti puhtaan sähkön saatavuus ja hinta, toimiva infrastruktuuri, osaamisen saatavuus, julkisen hallinnon luotettavuus ja luvituksen sujuvuus. Näiden investointien toteutuminen Suomessa vaikuttaa merkittävästi maamme talouskasvuun, teollisuuden jalostusarvoon ja kilpailukykyyn, verotuloihin ja työpaikkoihin.

Suomelle EU:ssa sovitut ilmastotavoitteet ja Suomen omat ilmastosuunnitelmat ovat perustuneet siihen, että hoidetun metsämaan hiilinielu pysyy jatkuvasti suurena. Maankäyttösektorin nettohiilinielu on kuitenkin merkittävästi pienentynyt. Luonnonvarakeskuksen uusittujen laskentamenetelmien mukaan Suomen maankäyttösektorin muiden maankäyttöluokkien päästöt olivat vuonna 2022 lähes yhtä suuret kuin metsämaan nettonielu. Toimenpiteistä huolimatta hiilinielu on vuosien 2021–2025 osalta vaarassa jäädä Suomelle sovituista tavoitteista merkittävästi. Suomelle syntyy näillä laskentatavoilla 2020-luvulla väistämättä merkittävä määrä päästövelkaa. Maankäyttösektorin ja taakanjakosektorin tarkastelussa ei huomioida päästökaupparektorille kuuluvien teollisuuden ja energiantuotannon päästöjä, joiden odotetaan laskevan ennustettua nopeammin, ja joihin liittyvien teknisten ratkaisujen yleistymistä hallitus vauhdittaa toimenpiteillään kestävästi.

Hiilineutraaliuden ja sitten hiilinegatiivisuuden maailmanlaajuinen saavuttaminen vaatii useita teknologisia läpimurtoja ja niiden mahdollistamaa teollista murrosta, jossa Suomella on hyvät edellytykset olla edelläkävijä. Teknologiset murrokset eivät tapahdu suoraviivaisesti. Markkinoiden hyväksyntä edellyttää, että uusi teknologia on parempaa ja edullisempaa kuin vanha. Uudet teknologiat kypsyvät käyttöön ensin hitaasti, mutta saavutettuaan markkinoiden hyväksynnän, muutosvauhti voi kasvaa erittäin suureksi.

Visio

Suomi nousee puhtaan energian ja ilmastokädenjäljen edelläkävijäksi. Suomi luo puhtaan talouden kasvua kotimaassa ja syrjäyttää saastuttavia ratkaisuja maailmalla teknologian viennin kautta. Suomen osuus puhtaan talouden investoinneista, työpaikoista ja arvonlisästä kasvaa. Suomi hyödyntää luonnonvarojaan kestävästi omavaraisuutensa parantamiseksi.

Hallitus sitoutuu vastaamaan päästövähennystavoitteisiin ja etenemään hiilineutraalisuustavoitteeseen ja sen jälkeen hiilinegatiivisuuteen siten, että se ei omilla päätöksillään tai politiikkatoimillaan nosta kansalaisten arjen kustannuksia tai heikennä elinkeinoelämän kilpailukykyä.

Hallitus edistää vaikuttavaa energiapolitiikkaa pitkäjänteisesti ja ennakoitavasti. Suomen kilpailukykyä ja houkuttelevuutta uusiutuvan teollisuuden investointikohteena vahvistetaan kaksinkertaistamalla puhtaan sähkön tuotanto kotimaassa. Sähkön ja siitä jalostettujen tuotteiden kohtuullinen hinta ja toimitusvarmuus varmistetaan. Sujuvasta, ennakoitavasta ja oikeusvarmasta luvituksesta tulee Suomen kilpailuetu.

Hallituksen tavoitteena on saavuttaa vuosittaisen nettopäästöjä koskevat tavoitteet vuoteen 2030 mennessä. Vuosikymmenen alusta lähtien kertyneen päästövelan kääntämiseksi laskuun hallitus sitoutuu laatimaan päästövelan lyhentämishjelman vuoden 2024 loppuun mennessä.

Hallitus edistää Suomen asemaa edelläkävijänä valmistelemalla hiilinegatiivisuutta tavoittelevan uuden energia- ja ilmastostrategian, jonka keskeisenä osana on teollisuuden puhtaan siirtymän ja investointien edistäminen. Hallitus vaikuttaa ilmastoon tehokkailla päästövähennystoimilla, hiilinieluja kasvattamalla ja suomalaisilla puhtaan talouden ratkaisuilla. Uuden energia- ja ilmastostrategian ja kehittyvän teknologian avulla on mahdollista saada aikaan investointeja, joiden myötä päästövelkaa lyhennetään 2030-luvulla.

Suomi sitoutuu ilmastolain tavoitteisiin. Päästötavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan aktiivisia toimia. Hallitus suuntaa ilmastotoimia kustannustehokkuuden, teknologia-neutraaliuden ja kestävästi kannattavan liiketoiminnan synnyttämiseen tunnistaen ylivaalikautisen pitkäjänteisyyden merkityksen investointien houkuttelussa. Tavoitteiden toteutumista edistetään tekemällä järkevää ja vaikuttavaa ilmastopolitiikkaa niin kansallisesti, EU-tasolla kuin kansainvälisiin sopimuksiin liittyen.

Suomi luo hyvät toimintaedellytykset kestäville investoinneille uusiutuvaan ja fossiilitomaan energiantuotantoon, energian varastointiin ja uusiin energiaratkaisuihin, kuten vetyyn. Suomi nousee vetytalouden keskeiseksi tekijäksi, ja on houkutteleva sijoittumipaikka vetyä pidemmälle jalostaville hankkeille.

Julkisten varojen käytössä painotetaan kilpailuedun hakemista TKI-rahoituksessa, luvituksen sujuvuudessa sekä energian siirron infrastruktuurissa. Hallitus panostaa tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin, jotka lisäävät energia- ja resurssitehokkuutta sekä vähentävät energiantarvetta.

Puhtaan ja monimuotoisen luonnon merkitys Suomen kilpailuetuna ja suomalaisen elämänlaadun lähteenä vahvistuu. Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen pysäytetään osana kestävää talouspolitiikkaa. Suomi parantaa omavaraisuutta ja luonnon tilaa, nostaa jalostusastetta sekä parantaa luonnonvarojen kestävää käyttöä edistämällä kierto- talouden ratkaisuja.

7.1 Edullista, puhdasta ja toimitusvarmaa sähköä suomalaisille ja heidän työpaikoilleen

Suomi nousee puhtaan energian edelläkävijäksi Euroopassa. Hallitus valmistelee uuden energia- ja ilmastostrategian, jonka keskeisenä osana on teollisuuden energiasiirtymän ja investointien edistäminen. Sähköntuotanto Suomessa moninkertaistuu ja sähköä riittää myös tuulettomina pakkasjaksoina. Suomi on omavarainen vuositasolla ja toimitusvarmuus on varmistettu kaikissa tilanteissa. Sähköntuotannon monipuolisuudesta ja alueellista kattavuudesta huolehditaan osana kokonaisturvallisuutta. Sähköntuotannon rakenne hillitsee hintavaihteluita ja kuluttajilla on mahdollisuus hyötyä kulutusjousto- automatiikalla. Sähkönkäyttäjien oikeudenmukainen kohtelu sähkön niukkuustilanteissa varmistetaan.

Teknologinen kehitys ja innovaatioiden käyttöönotto ovat tärkeimmät tavat rakentaa edullista, päästötöntä ja toimitusvarmaa energiajärjestelmää Suomeen. On keskeisen tärkeää lisätä energiaratkaisujen korkeatasoista tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotyötä Suomessa. Hallitus kääntää julkisen TKI-rahoituksen selvään kasvuun siten, että Suomi nostaa TKI-toiminnan 4 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen. Elinkeinoelämän, korkeakoulujen, tutkimuslaitosten, valtion ja kuntien sekä kasvuyritysympäristöjen välistä yhteistyötä edistetään. Suomen ja EU:n TKI-rahoituksesta merkittävä osa on syytä suunnata puhtaan energian murrosta kiihdyttäviin hankkeisiin. Samalla, kun suomalainen elinkeinoelämä vie kestävien energiajärjestelmien ratkaisuja maailmalle, mahdollistetaan Suomen ilmastokädenjäljen kasvu.

Suomesta puhtaan energian edelläkävijä

Suomeen rakennetaan tällä vuosikymmenellä ennätyksellisen paljon uutta sähköntuotantokapasiteettia. Se on edellytys teollisuuden investointien merkittävälle kiihdyttämislle sekä fossiilisten polttoaineiden korvaamiselle sähköön perustuvilla ratkaisuilla teollisuudessa, lämmityksessä ja liikenteessä. Suomen energiaomavaraisuutta vahvistetaan kestävällä tavalla edistämällä puhtaan energian siirtymää. Jatketaan toimia, joilla Suomi on riippumaton Venäjän energiasta.

Uusiutuvan energian osuutta energiantuotannossa kasvatetaan ja edistetään toimia, joiden avulla fossiilisista polttoaineista luovutaan sähkön ja lämmön tuotannossa viimeistään 2030-luvulla. Vihreän siirtymän ja cleantech-investointien edistämiseksi ja uuden toiminnan houkuttelemiseksi Suomeen yrityksille tarjotaan vakaat ja ennustettavat toimintaedellytykset. Kestävän energiasektorin ja kohtuuhintaisen sähkön avulla luodaan sekä kilpailuetua että edellytyksiä kestävälle teollisuudelle Suomessa.

Toimitusvarmuus ja tarjontavaihteluiden kohtuullisuus

Huolehditaan, että Suomessa riittää sähköä kohtuulliseen hintaan myös tuulettomien pakkasjaksojen aikana. Perusvoimatuotannossa tulee pyrkiä tasoon, jossa sähköä riittää kotitalouksien ja elinkeinoelämän perustarpeisiin myös huippukulutustunteina, kun kaikki kulutuksen sääätömahdollisuudet on käytetty. Sähköntuotannon investoinneissa edistetään toimitusvarmuuden ja järjestelmän kokonaiskustannusten kannalta hyvää tasapainoa sääriippuvaisen tuotannon sekä säättövoiman ja perusvoiman välillä. Luodaan selvityksen perusteella kustannustehokas kapasiteettimekanismi (esim. huutokauppa tai vastaava), joka tukee aina käytettävissä olevan sähkön riittävää määrää. Luodaan sääriippuvaiselle sähköntuotannolle kannusteet osallistua kapasiteettimekanismiin tai muulla tavalla turvataan tarvittava säättövoima.

Selvitetään ja mahdollisuuksien mukaan toteutetaan korkovähennysoikeuden rajoituksen infrastruktuuripoikkeuksen laajennus suurten energiahankkeiden osalta. Hallitus selvittää tarpeen ja mahdollisuudet valtion osallistumiselle strategisten investointien rahoitusratkaisuihin ensisijaisesti takaus- tai pääomasijoitusmuotoisilla instrumenteilla.

Yhteensovitetaan joustavaa tuotantoa ja kulutusta sekä parannetaan järjestelmäintegraatiota jousto- ja varastointiratkaisuin. Hallitus parantaa kannustimia lämmön ja muun energian kausivarastointiin sähkötarpeen vuodenaikaerojen lieventämiseksi muun muassa poistamalla kaksinkertaisen verotuksen kaikista sähkön varastointimuodoista. Hallitus edistää mahdollisuuksia sähkö- ja lämpövarastojen rakentamiseen myös lyhytaikaisten kulutusjoustojen saamiseksi.

Huoltovarmuus

Hallitus selkeyttää viranomaisten ja valtion erityistehtäväyhtiöiden vastuita huolehtia sähköjärjestelmän ja muiden yhteiskunnan avaintoimintojen toimitusvarmuudesta. Huoltovarmuutta parannetaan laajentamalla velvoitevarastointia puupolttoaineisiin ja täydentämällä puuterminaaliverkostoa. Hallitus arvioi tarpeen Fingridin ja Huoltovarmuuskeskuksen reserviratkaisujen laajentamiseen.

Turvataan huoltovarmuussyistä polttoturpeen saatavuus siirtymäkauden ajan HVK:n 17.5.2023 päivätysssä muistiossa (HVK/2023/00450-1) arvioidun tarpeen mukaisesti.

Sovitetaan reservi- ja huoltovarmuustarpeet yhteen kapasiteettimekanismin kanssa lämmön ja sähkön alueellisesti hajautetun sekä monipuolisiin ja helposti varastoitaviin polttoaineisiin perustuvan tuotannon turvaamiseksi.

Velvoitevarastoitavien polttoaineiden, mukaan lukien turpeen, varastointimääriä kehitetään tarpeita vastaavasti. Valikoimaa laajennetaan kapasiteettimekanismin laitostarkannan mukaisesti kattamaan puu- sekä muut bio- ja sähköpolttoaineet.

Energiahuollon kannalta strategisten mineraalivarojen saanti turvataan.

Sähkön siirtoverkko

Sähkön siirtoverkon toimivuutta ja riittävyyttä energiamurroksen perustana ja Suomen keskeisenä kilpailuetuna vahvistetaan. Nopeutetaan sähköverkkoinvestointien luvitusta ja resursoidaan lupakäsittely. Hallitus luo strategisen näkemyksen sähkön siirtotarpeista Suomen eri alueilla 2030-luvulla ja käynnistää tarvittavat toimenpiteet investointeja hidastavien pullonkaulojen poistamiseksi. Kansallisesti tärkeiden teollisuuden keskittymien sähkönsiirtotarve ja kohtuulliset sähkönsiirtokustannukset varmistetaan investointien mahdollistamiseksi.

Kantaverkon rakentamistarpeen ja pullonkaulojen merkityksen vähentämiseksi edistetään sähköä kuluttavien ja tuottavien suurinvestointien sijoittumista lähekkäin ilman tarvetta liittyä kantaverkkoon. Sääriippuvaiselle tuotannolle luodaan kannusteet sijoittua kantaverkon olemassa olevan siirtokyvyn, tulevan rakentamisen ja energiajärjestelmän kokonaisoptimoinnin kannalta edullisiin paikkoihin. Edistetään datakeskuksien sijoittumista Suomeen huomioiden sähköverkkojen liityntämahdollisuudet sekä hukkalämmön hyödyntämisen kaukolämmössä.

Pohjoismaista energia-alan yhteistyötä vahvistetaan ja kehitetään. Hallitus edistää siirtoyhteyksien lisäämistä Pohjoismaihin ja Baltiaan sähkön toimitusvarmuuden varmistamiseksi. Selvitetään osana Merenkurkun kiinteän yhteyden selvitystä sähkön ja vedyn siirtoyhteyksien synergioita. Hallitus selvittää Fingridin vastuun laajentamista energiamurroksen myötä tarvittavien siirtoverkkojen rakentamisessa kaupunkiseuduilla.

Ydinvoima

Suomeen tarvitaan lisää ydinvoimaa. Hallitus sitoutuu hyväksymään kaikki kriteerit täyttävät periaatelupahakemukset, joissa hakijoiden taustat ovat kansallisen turvallisuuden kannalta hyväksyttävät. Hallitus edistää ydinvoimahankkeiden rahoitusratkaisuja.

Ydinenergialaki ja sitä toimeenpanevat määräykset uudistetaan viimeistään vuoteen 2026 mennessä hankkeiden sujuvuutta ja Suomen kilpailukykyä investointikohteena tukevalla tavalla. Uudistuksen yhteydessä helpotetaan modulaaristen pienydinreaktoreiden (SMR) rakentamista. Kannustetaan ydinvoimaan liittyvien innovaatioiden kehittämiseen ja nopeaan käyttöönottoon Suomessa. Edistetään mahdollisuuksia sijoittaa ydinvoimaa teollisuuslaitosten lähelle hukkalämmön ja höyryn hyödyntämiseksi.

Hyödynnetään mahdollisuus tyyppihyväksyntäpohjaiseen menettelyyn erityisesti modulaaristen SMR-voimaloiden osalta. SMR-voimaloiden osalta hallitus selvittää mahdollisuutta luopua raskaasta periaatelupamenettelystä niin, että mahdollisuus varmistua hankkeen omistajaan liittyvistä seikoista ennen rakentamista säilyy. Varmistetaan ydinenergiasääntelyn ja SMR-kehityksen resurssit työ- ja elinkeinoministeriössä sekä Säteilyturvakeskuksessa. Hallitus edistää myös kaukolämpöä tuottavien SMR-reaktoreiden käyttöä.

Niin sanotun mitoittavan vikaantumisen tehorajan sääntely ratkaistaan. Tavoitteena on, että ydinvoimaloita voidaan ajaa täydellä teholla ilman kohtuuttomia kustannuksia.

Hallitus edistää ydinvoimaa EU-tasolla. Suomi ajaa teknologianeutraalia lähestymistapaa EU:n 2040-ilmastopakettissa ja pyrkii parantamaan ydinvoiman suotuisaksi luokittelua EU-sääntelyssä (muiden muassa taksonomia, polttoaineluokitukset, vihreän vedyn määritelmä). Suomi toimii EU:ssa aktiivisesti edistääkseen tyyppihyväksytyjen SMR-reaktoreiden käyttöönottoa edistävän regulaation valmistelua.

Vesivoima

Hallitus vahvistaa energiajärjestelmälle tärkeän säätökykyisen vesivoiman toimintaedellytyksiä. Vesilain päivittämisen yhteydessä huolehditaan siitä, että kansantaloudelle ja yleiselle edulle tärkeät hankkeet ovat edelleen mahdollisia. Vesivoiman säätökykyä

parannetaan vesipuitteidirektiivin mahdollistamissa rajoissa. Hallitus edistää pumpppu-voimahankkeiden toteutumista muun muassa sisällyttämällä ne luvituksen etusijaisuusmenettelyyn ja linjaamalla ne yleisen edun mukaisiksi sekä sisällyttämällä ne kapasiteettimekanismiin. Hallitus selvittää uusien vesivoimatehoa lisäävien hankkeiden kiinteistöveroluokituksen määräaikaista keventämistä.

Sähköjärjestelmän kannalta tärkeimmät vesivoimakohteet tunnistetaan, jotta yhteiskunnallisia intressejä voidaan yhteensovittaa yhä paremmin. Mahdollista lisävesivoiman rakentamista suunnataan sellaisiin vesistöihin, jotka on jo valjastettu sähköntuotantoon. Vesivoimalla tuotetun tehon korotusmahdollisuuksia parannetaan kriisitilanteita ajatellen.

Tuulivoima

Tuulivoiman toimintaedellytyksiä kehitetään hallitusohjelman lähtökohtien edellyttämästä sähköntuotannon lisäystarpeesta huolehtien sekä siten, että yhteensovitetaan tuulivoiman sosiaalinen hyväksyttävyyden ja investointien toteutumiselle suotuista toimintaympäristö. Maanomistajien asemaa vahvistetaan.

Tuulivoimalle lisätään velvoitteita sosiaalisen hyväksyttävyyden parantamiseksi ja säättövoimatarpeiden rahoittamiseksi. Toimet toteutetaan siten, että tarvittava sähköntuotannon lisäys Suomeen ei esty.

Hallitus sujuvoittaa luvitusta karsimalla päällekkäisiä valituskohtia. Tuulivoimapotentiaalia hyödynnetään eri puolilla Suomea.

Hallitus toteuttaa seuraavat toimenpiteet tuulivoimarakentamisen oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi: purku- ja ennallistamisvelvoitteen käyttöönotto kattavasti (mukaan lukien rahasto), tuulivoimatoimijoiden osallistuminen säättövoimasta huolehtimiseen omalla tuotannolla tai osallistumalla kapasiteettimekanismiin, YVA-ajan laskeminen kattamaan kaikki teolliset hankkeet ja maisema-arvioinnin vahvistaminen, johtokäytävien lunastuskorvauksien nosto sekä kansallisten etäisyysääntöjen määrittely ja käyttöönotto.

Sähkömarkkinalain muutoksella mahdollistetaan tuulivoimaloiden liityntäjohtojen kokoaminen yhteen jakeluverkkoyhtiön toimesta.

Parannetaan hankkeiden etenemistä Itä-Suomessa tuulivoimarakentamisen selvitysmies Arto Rädyn raportin suositusten mukaisesti ja aluevalvontaa vaarantamatta muun muassa kompensatiolain avulla, kansalaisten oikeusturvasta huolehtien. Aluevalvonnan ja tuulivoimarakentamisen yhteensovittamiseksi perustetaan korkean tason yhteistyöryhmä,

jonka tehtävänä on varmistaa sekä nopeasti toteutettavissa olevien toimenpiteiden toteuttaminen että yhteinen pidemmän aikajänteen visio tuulivoiman sijoittamismahdollisuuksista erityisesti investointien suunnittelua varten.

Hallitus määrittää kunnianhimoisen tavoitteen merituulivoiman kapasiteetille vuonna 2035 ja luo Suomelle kilpailuedun suhteessa Itämeren maihin, jotta suuret merituulihankkeet kytketään tuottamaan energiaa Suomen teollisuudelle ja kotitalouksille. Hallitus edistää ennakoitavaa ja kannustavaa toimintaympäristöä sekä sujuvaa hankekehitystä ja rakentamista niin talousvyöhykkeellä kuin aluevesilläkin.

Merituulivoiman pelisäännöt ovat tällä hetkellä puutteelliset, ja talousvyöhykkeellä lainsäädäntöpohja puuttuu. Merituulivoiman pelisääntöjä selkeytetään toteuttamalla lainsäädäntöhanke, jossa Suomen talousvyöhykkeeseen kuuluvia vesialueita koskeva lainsäädäntö, lupaprosessit sekä korvaus- ja veroasiat määritellään viipymättä sekä yhteensovitetaan aluevesillä ja maa-alueilla toteutettavien hankkeiden pelisääntöjen kanssa. Pyritään luomaan kannustimet merituulipuistojen sijoittumiseen merialueiden muun käytön, kuten merenkulun ja kalastuksen, kannalta suotuisasti sekä haitat minimoiden. Huolehditaan näiden asioiden huomioonottamisesta luvituksessa. Hallitus selkeyttää työ- ja elinkeinoministeriön johtovastuuta merialueen energiakäyttöä koskevissa linjauksissa.

Aurinkovoima

Edistetään aurinkovoimainvestointeja maankäytön kannalta sopiville paikoille yhtenä keinona tasapainottaa uusiutuvan sähköntuotannon ajallista vaihtelua. Aurinkovoimarakentamista ohjataan rakennettuun ympäristöön, turvetuotannosta vapautuneille alueille ja joutomaille pyrkien välttämään tuotannossa olevien peltojen ja metsämaan merkittävä käyttö aurinkovoimaan. Hallitus varmistaa, että aurinkoenergiapuistojen sääntely- ja lupaprosessit ovat yhtenäisiä, joustavia ja ennustettavia koko maassa.

Bioenergia

Hallitus ylläpitää bioenergian vakaata ja ennakoitavaa toimintaympäristöä kansallisella päätöksenteolla ja aktiivisella EU-vaikuttamisella. Bioenergiaa tulee tuottaa ensisijaisesti erilaisista jäte-, jäännös- ja sivutuotteista. Biopolttoaineiden kestävää käyttöä ei rajoiteta esimerkiksi veroilla ja lainsäädännöllä, sillä bioenergialla on tärkeä rooli fossiilisen energian käytöstä luopumisessa ja huoltovarmuuden turvaajana. Hallitus edistää toimia, joiden avulla Suomesta tulee johtava biopohjaisten ratkaisujen kehittäjä ja tuottaja.

Edistetään biokaasutuotannon kehittämistä ja käynnistämistä sekä biokaasun monipuolista käyttöä. Biokaasun käytön edellytyksiä tuetaan jakeluvetoiseen ja kapasiteettimekanismin puitteissa sekä huolehditaan kannustavasta rahoituksesta. Biokaasun tuotantoa eläinten lannasta ja muista biojakeista lisätään ja biokaasun tuotannossa syntyvää materiaalia hyödynnetään tehokkaasti muun muassa lannoituksessa.

Pienen mittakaavan energiatuotanto

Hallitus huolehtii pienen mittakaavan uusiutuvan sähkön- ja lämmöntuotannon investointiympäristöstä. Vahvistetaan kotitalouksien ja yritysten mahdollisuuksia rakentaa omaa sähköverkkoa ja kytkeä siihen sähkön pientuotantoa sekä toteuttaa energiayhteisöjen kokeiluja.

Hallitus kannustaa korvaamaan öljykattiloita kestävillä lämmitysmuodoilla. Tässä tarkoituksessa öljylämmityksen korvausremontit kytketään osaksi luotavaa jakeluvetoiseen joustomekanismia. Kotitalousvähennyksen hyödyntämistä energiaremonteissa kehitetään ja laajennetaan.

Hallitus luo edellytyksiä maatilatasoisen biokaasun tuotannon ja puupolttoaineilla tuotetun lämmön kasvulle. Lisätään kotitalouksien, maatilojen ja yritysten mahdollisuuksia rakentaa omaa biokaasuverkkoa.

Edistetään sähkölaskun kohtuullisuutta

Sähkölaskun pitää olla kansalaisille kohtuullinen niin arjessa kuin kriisitilanteissa. Hallitus pyrkii kansallisesti sekä pohjoismaisella ja EU-tasolla vaikuttamaan, että sähkön hinnoittelumekanismia kehitetään arjen kustannusten ja oikeudenmukaisuuden kannalta oikeaan suuntaan.

Hallitus varautuu asettamaan sähkön vähittäismyyntin hintoja väliaikaisesti sääntelyyn sähkömarkkinoiden poikkeuksellisen hintakriisin aikana. Lähtökohtaisesti markkinaehtoisuutta pidetään tärkeänä sähkömarkkinoiden tehokkuuden varmistamisessa.

Suomi edistää aktiivisesti sähkön tukkumarkkinoiden hintakaton alentamista EU:n sähkömarkkinasääntelyssä 1 000 eur/MWh tasolle.

Pyritään luomaan Pohjoismaiden ja Baltian yhteinen sähkömarkkinastrategia, jolla turvataan alueen valtioiden, yritysten ja kansalaisten intressit.

Tunnistetaan älykkäiden sähköverkkoratkaisujen, huoltovarmuutta parantavien verkkoinvestointien ja sähköverkkoyhtiöiden toteuttamien kulutusjoustoja edistävien innovaatioiden rooli yhteiskunnan sähköistymisen edistämisessä.

Hallitus parantaa kuluttajien, yritysten ja yhteisöjen mahdollisuuksia välttää hintapiikkien kustannuksia, ja kannustaa ympäristöystävällisiin investointeihin. Näin kevennetään sähkölaskuja ja vähennetään päästöjä, sillä sähkön tuotannon päästöt ovat suurimmat hintojen ollessa korkeat. Poistetaan esteitä tarjota kuluttajille riittävän helppoja tapoja säästää rahaa kulutuksen ajoitusautomaatiikalla. Veloitetaan sähköverkonhaltijat asennuttamaan etäohjauksen mahdollisuus sähkölämmitteisiin kiinteistöihin ja tarjoamaan sen käyttö kuluttajien sekä heidän valtuuttamiensa joustosäästötarjoajien käyttöön. Hallitus kannustaa energiatehokkuuteen ja muihin energiaa säästäviin toimenpiteisiin sekä vähäpäästöiseen rakentamiseen. Hallitus edistää energiavaraajien ja kulutusjoustotekniikan käyttöä kotitalouksissa ja selvittää kotitalousvähennyksen hyödyntämistä tässä yhteydessä.

Sähkön jakeluverkonhaltijoiden valvontamallin uudistumisen yhteydessä arvioidaan ja toimeenpannaan mahdollisuudet edistää siirtohintojen kohtuullisuutta investoinnit turvaavalla ja riittävän ennakoitavalla sääntelyllä. Jakeluverkkojen sähkön siirtomaksuja kehitetään EU-asetuksen vaatimalla tavalla kustannusvastaaviksi valvontamallin uudistuessa vuonna 2024. Säädetään Kilpailu- ja kuluttajavirastolle toimivalta muutoksenhakuun Energiaviraston valvontamallia koskevassa päätöksessä.

7.2 Lisääntyvä sähkö käytetään asukkaiden ja teollisuuden hyväksi Suomessa

Tasapainoisesti toteutettu puhtaan sähköntuotannon lisäys ja energiajärjestelmän kehittäminen parantavat Suomen energiaomavaraisuutta ja laskevat sähkön kuluttajahintaa. Tällä kehityksellä tuodaan investointeja, työpaikkoja ja talouskasvua Suomeen. Näin hyödynnämme luonnonvarojamme kestävästi sekä parannamme huoltovarmuuttamme ja omavaraisuuttamme.

Tavoitteena on, että mahdollisimman suuri osa lisääntyvästä sähköntuotannosta käytetään Suomessa. Hallitus tähtää ensisijaisesti jalostavan teollisuuden investointeihin ja korkean jalostusarvon vientiin sen sijaan, että Suomi veisi vuositasaalla suuria määriä sähköä tai jalostamatonta vetyä. Sen sijaan, että investointeja houkuteltaisiin vastikkeetonta julkista tukea lisäämällä, hallitus painottaa kilpailuedun hakemista yleisessä investointiympäristössä, TKI-rahoituksessa, luvituksen sujuvuudessa sekä energian siirron infrastruktuurissa.

Vetytalous on keskeinen väline teollisuuden energiamurroksessa ja vihreän siirtymän mahdollisuuksien hyödyntämisessä. Sillä voi olla merkittävä rooli myös lämmityksen ja liikenteen päästöjen vähentämisessä kilpailukyvn ja arjen kustannusten kannalta järkevällä tavalla. Suomi tähtää 10 prosentin osuuteen EU:n puhtaan vedyn tuotannosta ja vähintään samaan osuuteen vedyn jatkokäytöstä. Vetytalouden edistäminen on tärkeä osa teollisuuden murrosta painottavaa uutta energia- ja ilmastostrategiaa. Hallitus parantaa Suomen kilpailukykyä vetytalouden investoinneissa kokonaisvaltaisilla toimenpiteillä yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa. Vetyyn perustuvia investointeja edistetään erityisesti huoltovarmuutta ja omavaraisuutta parantavissa sovelluksissa, kuten lannoitteiden ja synteettisten polttoaineiden valmistuksessa.

Suomella on metsäteollisuuden ja bioenergian käytön takia luontainen puuperäisen hiilidioksidin talteenoton ja hyödyntämisen kilpailuetu. Hallitus asettaa tavoitteen teknisten nielujen käytölle merkittävässä määrin jo 2020-luvun kuluessa. Osana päästövelan lyhentämishjelmaa hallitus selvittää ja ottaa käyttöön ohjauskeinot, joilla varmistetaan suurten teollisten lähteiden ilmakehään päätyvien hiilidioksidipäästöjen loppuminen 2030-luvun puoleenväliin mennessä. Hallitus valmistautuu riittäviin kannusteisiin investointien etenemiseksi. Selvityksen pohjalta otetaan käyttöön hiilidioksidin talteenottoon kannustava negatiivisten päästöjen huutokauppa tai vastaava mekanismi. Mekanismin rahoituksessa hyödynnetään soveltuvien osien hiilensidontamarkkinoita.

EU-tasolla Suomi osallistuu aktiivisesti politiikan ja tavoitteiden muotoiluun, jotta EU:n uusiutuvan energian tuotantoa kasvatetaan ja päästöjen vähentämistä jatketaan. Hallitus vaikuttaa aktiivisesti EU:n sääntelyyn Suomelle tärkeiden puhtaan vetytalouden haarojen edistämiseksi. Kaiken hiilidioksidin talteenottoa edistetään sekä helpotetaan puuperäisen hiilidioksidin talteenoton ja käytön hyväksilukemista EU:n ilmastopolitiikassa. Edistetään hiilivapaiden jalostavan teollisuuden ratkaisujen, kuten vedyn avulla valmistetun teräksen, tukemisen mahdollistamista EU:n niin sanotussa nettonolla-asetuksessa. Energiatasehokkuusdirektiivin toimeenpanoon liittyen varmistetaan, että vetytalous ja muu sähköistymiseen perustuva energiantensiivinen teollisuus kehittyy Suomessa nopeasti.

Hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen bioperäisestä poltosta yhdessä vedyn tuotannon lisäämisen kanssa luo alustan valmistaa polttoaineita, kemikaaleja ja materiaaleja kestävästä hiilenlähteestä ja vähentää riippuvuutta fossiilisista raaka-aineista. Hallitus edistää monipuolisesti innovaatioita vedyn hyödyntämiseen kaikilla sektoreilla.

Vedyn siirtoverkoston investointeihin valmistaudutaan tavoitteena kannustaa sähkön ja vedyn jalostamiseen korkean jalostusarvon hyödykkeiksi Suomessa. Hallitus huolehtii monopolinomaisen siirtoinfrastruktuurin määräävän aseman ja omistuksen pitämisestä Suomessa.

7.3 Luvituksen sujuvuudesta Suomen kilpailuetu

Investointiluvituksen sujuvuutta ja ennakoitavuutta parannetaan Suomen keskeisenä kilpailuetuna. Samalla huolehditaan luonnon monimuotoisuudesta ja ympäristövaatimuksesta, hankkeiden sosiaalisesta hyväksyttävyydestä ja kansalaisten omaisuudensuojasta. Luvituksen sujuvuus on edellytys investointien syntymiselle ja erityisesti puhtaan talouden murrokselle. Siksi hallitus priorisoi sen keskeiset uudistukset ja saattaa ne voimaan viimeistään vuoden 2024 aikana vahvalla poikkihallinnollisella koordinaatiolla. Valtion aluehallinnon uudistamisen osalta valmistelu tehdään niin, että uuden mallin mukaan järjestetty valtion aluehallinto käynnistää toimintansa lähtökohtaisesti vuoden 2025, mutta viimeistään vuoden 2026 alusta.

Sujuvoitetaan lupien käsittelyä

Investointien edistämiseksi edetään kohti yhden luukun mallia, jossa asiointi ja lupien haku tapahtuu keskitetysti ja digitaalisesti yhden, toimivan ja käyttäjälähtöisen lupaprosessin kautta. Yhdellä viranomaisella on vastuullaan lupaprosessin eteneminen ja koordinointi tarvittavine selvityksineen. Tämä viranomainen vastaa myös siitä, että luvan hakijalla on mahdollisuus etukäteen keskustella luvitukseen liittyvistä velvollisuuksista, selvitystarpeista ja reunaehdoista. Tavoitteena on, että yllättäviä lisäselvitys- ja täydennyspyyntöjä voitaisiin hyvällä yhteistyöllä ja ennakkoinnilla vähentää. Tavoitteena on myös, että luvituksen kokonaisuutta toteutetaan viranomaisten ja hanketoimijoiden yhteistyöllä rinnakkain, eikä irrallisina peräkkäisinä palasina.

Ympäristölupakäsittelyn viranomaisten erityisosaamista on tarve käyttää monipuolisemmin eri puolilla Suomea tapahtuvien investointien luvituksessa. Nykyisellään valtion virastojen rajat (AVI:t, ELY:t) vaikeuttavat tehokasta toimintaa. Ympäristölupakäsittely (lupa-, valvonta- ja ohjaustehtävät) kootaan juridisesti yhtenä viranomaisena toimivaan valtakunnalliseen kokonaisuuteen, jossa hyödynnetään monipaikkaisen työskentelyn mahdollisuuksia. Ympäristöluvitusta käsitteleviä toimipisteitä on jatkossakin kattavasti eri puolilla Suomea, ja valvontatehtävien riippumattomuudesta huolehditaan.

Sujuva luvitus sekä siitä syntyvä puhdas siirtymä ja talouskasvu varmistetaan huolehtimalla lupaviranomaisten ja hallinto-oikeuksien hyvästä asiakaspalvelukyvystä ja johtamisesta, toimivista digitaalisista järjestelmistä sekä riittävästä resursoinnista.

Säädetään laki lupamenettelyistä yhdistämällä laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta ja muita yhden luukun mallia edistäviä lakeja. Laissa säädetään tarkoituksenmukaisista ja tehokkaista luvituksen menettelysäännöistä, kuten käsittelyperiaatteista. Tavoitteena on, että lupakäsittelyjä yhdistämällä hakemus johtaa lähtökohtaisesti yhteen viranomaispäätökseen ja valitusmahdollisuuteen.

Investointien vaatimille kaavoitus-, rakennus-, ympäristö- ja vesilupaprosesseille sekä niitä koskevien valitusten käsittelylle määritetään tavoiteltavat käsittelyajat. Selkiytetään ja yhteensovitetaan YVA-menettelyä ja lupakäsittelyä. Hallitus edistää mahdollisuutta aloittaa ympäristöluvan käsittely soveltuvin osin jo hyväksytyn kaavapäätöksen nojalla odottamatta lainvoimaisuutta. Osana lupamenettelyjen tehostamista, lupaprosessit ja hallintomenettelyt digitalisoidaan käyttäjälähtöisesti sekä hyödynnetään automatisaatiota mahdollisuuksien mukaan.

Kansalaisten osallistumismahdollisuuksista ja oikeusturvasta huolehditaan. Toimivaan oikeusturvaan kuuluu myös muutoksenhaku kohtuullisessa ajassa. Viranomaisten keskinäisiä valitusoikeuksia rajoitetaan nopealla aikataululla. Edistettäessä luvitusta säädetään korvausten nostosta maanomistajille sekä sujuvista prosesseista energian siirtokäytävien osalta.

Suomen viranomaiset käsittelevät vuosittain lukemattomia investointihankkeita. Suomen yleisen edun, huoltovarmuuden tai kansallisen turvallisuuden kannalta poikkeuksellisen tärkeiden hankkeiden kohdalla hallitus arvioi tarvetta säätää valtioneuvostolle mahdollisuuden yksittäistapauksissa siirtää käsittely normaalista poikkeavaan nopeutettuun viranomaismenettelyyn. Menettelyssä turvataan asianmukaiset muutoksenhakuoikeudet.

Hallitus arvioi voimassa olevan lainsäädännön mukaisen määräaikaisen etusijamenettelyn ja hallintotuomioistuimissa muutoksenhakujen kiireellisen käsittelyn saavutetut hyödyt ja tekee sen pohjalta tarvittavia lakimuutoksia.

Vähennetään epävarmuutta lupahakemissa ja luvituksen tuloksessa

Hallitus tekee lainsäädäntömuutoksia, jotka vähentävät epävarmuuksia lupaharkinnassa sekä tulkintakäytänteissä.

Vesipuitteiden direktiivin mahdollistamat kansalliset joustot otetaan käyttöön ja vesienhoitosuunnitelmia tarkastellaan. Hallitus arvioi varovaisuusperiaatetta sekä sen tulkinnan vaikutuksia lupaehtoihin ja lupien hyväksymiseen. Mahdollisuutta palauttaa lupamääräyksiin lupien tarkastamisen edellytyksiä tarkastellaan ja tarkastelun pohjalta tehdään tarpeelliset lainsäädäntömuutokset.

Nykyisin voi syntyä tilanteita, joissa investoinnin luvitus voi estyä, koska lupaharkinnassa ei huomioida mahdollisuutta vähentää esimerkiksi vesistöön syntyviä vaikutuksia muulla samaan vesistöön vaikuttavalla lisätoimenpiteellä. Hallitus selkeyttää lainsäädäntöä siten, että ympäristölupaharkinnassa voidaan rajatusti huomioida elinkeinonharjoittajan vapaaehtoisesti hakemuksessaan esittämät kompensatiotoimet samaan haittaan samalla vaikutusalueella ja asettaa niitä koskevia lupaehtoja. Vapaaehtoista kompensatiota voidaan käyttää lupaharkinnassa vähentämään vesistön kuormitusta luvan edellyttämällä tavalla.

Teollisuuspuistoista tehdään yksi keino sujuvoittaa investointeja Suomeen. Teollisuuspuistolla tarkoitetaan muuta kuin tuulivoimaa varten rakennettua teollisuuden ja teolliseen toimintaan liittyvien toimintojen kaavaan merkittyä keskittymää. Edistetään teollisuuspuistojen rakentumista, olemassa olevien teollisuuspuistojen kehittymistä, alueen teollisuuden uusiutumista ja laajentumista kevennetyllä lupamenettelyllä tinkimättä ympäristövaikutuksista. Selkiytetään luvitusta myös teollisuuden muutoshankkeiden lupaprosessien ja lupien päivityksien kohdalla. Selvitetään mahdollisuus teollisuuspuisto-kohtaisiin ympäristövaikutuskiintiöihin ja ennakkoluvitukseen.

7.4 Suomi kasvattaa ilmastokädenjälkeään ja etenee hiilineutraalisuuteen vaikuttavin ja kestävin keinoin

Suomi vaikuttaa ilmastoon ennen kaikkea tehokkailla päästövähennystoimilla, kasvattamalla hiilinieluja ja innovatiivisilla puhtailla ratkaisuilla, joiden käyttö ja vienti syrjäyttävät saastuttaviin energialähteisiin ja raaka-aineisiin perustuvia ratkaisuja sekä Suomessa että muissa maissa. Ilmastotoimet toteutetaan taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja alueellisesti kestävällä ja oikeudenmukaisella tavalla. Ilmastomuutoksen vastaisten toimien ja päästövähennystoimien lisäksi edistetään toimia, joilla parannetaan yhteiskunnan kykyä sopeutua ilmastomuutokseen. Yhteistyötä muiden Pohjoismaiden kanssa tiivistetään ilmastomuutoksen torjuntaan ja sopeutumiseen liittyen.

Suomi vastaa päästöjen vähennystavoitteisiin ja etenee hiilineutraalisuustavoitteeseen ja hiilinegatiivisuuteen ilman, että arjen kustannukset nousevat tai kilpailukyky heikkenee. Ilmastotavoitteiden toteutumista edistetään konkreettisilla toimin ja vaikuttavalla ilmastopolitiikalla niin kansallisesti, EU-tasolla kuin kansainvälisiin sopimuksiin liittyen.

Yhtenä hallituksen ilmastopolitiikan painopisteenä on päästöjä vähentävien ja hiiltä talteen ottavien ratkaisujen kiihtyvä kehitys teollisuudessa ja energiantuotannossa. Metsäteollisuus, korkea teknologinen osaaminen ja biomassan energiakäyttö luovat Suomelle mahdollisuuden nousta hiilidioksidin talteenoton ja hyödyntämisen edelläkävijäksi.

Kiihdytetään puhtaan talouden murrosta

Hallitus tarkistaa hiilineutraaliusstrategiaa uuden energia- ja ilmastostrategian valmistelun yhteydessä. Energia- ja ilmastostrategian yhdeksi painopisteeksi asetetaan, että Suomi hyödyntää mahdollisuudet teollisuuden ja energiantuotannon ennakoitua nopeampaan päästöjen vähenemiseen sekä Euroopan suurimpiin kuuluvan puupohjaisen hiilidioksidin talteenoton ja jatkokäytön potentiaalin käyttöön. Päivitetään toimialojen vähähiilisyystiekartat. Hallitus ylläpitää jatkuvaa tilannekuvaa ja arviota Suomen päästövähennystavoitteiden ja -velvoitteiden saavuttamisen kannalta riittävistä toimista.

Hallitus kannustaa puhtaiden ratkaisujen valitsemiseen. Päästöjen rinnalla huomioidaan toiminnan muut ympäristölliset vaikutukset esimerkiksi biodiversiteettiin ja kestäväan kehitykseen.

Hallitus edistää yhdessä elinkeinoelämän kanssa ilmastokädenjäljen laskentamallin luomista. Kartoitetaan sen potentiaali sekä asetetaan suomalaisen viennin ilmastokädenjäljen kasvulle tavoitteet, joita seurataan hiilijalanjäljen rinnalla. Pyritään saamaan kädenjälkimalli myös EU-lainsäädäntöön jalanjälkimenetelmän rinnalle.

Edistetään kestävästi EU:n yhteisiä ilmastotavoitteita

Suomen ilmastopolitiikkaa määrittävät EU-tason sopimukset. Hallitus edistää EU-tasolla aktiivisesti ja ennakoiden sellaista vaikuttavaa ja kustannustehokasta ilmasto- ja teollisuuspolitiikkaa, joka on Suomen kansalaisten, kestäväan kasvun ja kilpailuedun kannalta järkevää. Suomi on sitoutunut EU-päätösten ja kansainvälisten sopimusten toimeenpanoon. Vastaavasti peräänkuulutamme Suomen kannalta oikeudenmukaista yhteisten päätösten tulkintaa silloin, kun ne ovat muodostumassa Suomelle kohtuuttomiksi. Hallitus painottaa kustannustehokkaita ja teknologianeutraaleja päästövähennystoimia. Päästövähennystavoitteiden ja -toimien vaikutusten arvioinnit on tehtävä huolellisesti, ja tavoitteita on voitava korjata tarkentuneiden tietojen valossa. Hiilipäästöjen ja -nielujen hinnoittelua ja markkinoita kehitetään.

Edellä kuvatut energia- ja teollisuussiirtymää tukevat toimet näkyvät ensisijaisesti päästöjen vähenemisenä päästökaupparektorilla, jonka kehittämistä jatketaan. Päästökaupparektorilla Suomi on vähentänyt päästöjä nopeasti. Suomen erityiset haasteet ovat päästökaupan ulkopuolella taakanjakorektorilla ja maankäyttorektorilla.

Taakanjakosektori

Suomi edistää taakanjakosektorilla päästövähennyssuunnitelmien mukaisia tai vastaavia toimia sekä tarvittaessa hakee uusia toimia, joilla vastataan EU-velvoitteisiin kustannustehokkaasti. Taakanjakosektorille aiheutuva päästövelka minimoidaan ja päästötavoitteisiin vastataan vuoden 2030 vuosipäästöjen tasoa koskien. Päästövähennysten etenemistä seurataan ja keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaa päivitetään. Ilmastopolitiikan suunnitelmien valmistelua yhtenäistetään ja kokonaisuus koordinoidaan.

Liikenne on taakanjakosektorin suurin päästölähde, mutta autoilun ja kuljetusten päästöjä voidaan teknologiaa hyödyntäen vähentää. Liikennepolttoaineiden uusiutuvan jakeen osuuteen perustuva jakeluvelvoite on selkeä ja nopeavaikutteinen keino vähentää perinteisesti Venäjältä tuodun öljyn osuutta Suomen liikenteessä. Jakeluvelvoitteeseen käytettyjen ja kestävyyskriteerit täyttävien raaka-aineiden kohtuuhintainen saatavuus on kuitenkin osoittautunut rajalliseksi.

Hallituksen periaatteena on vähentää päästöjä ja öljyriippuvuutta mahdollisimman edullisin keinoin. Toimenpiteiden reunaehdoja asettavat erityisesti julkisen talouden liikkumavara ja Suomea taakanjakoasetuksen mukaisesti velvoittavat päästötavoitteet. Taakanjakosektorin päästötavoitteita pyritään saavuttamaan siten, että päästöjen vähentämisvelvoitteet eivät siirry korotettuina seuraaville vuosille.

Hallitus kehittää jakeluvelvoitetta ja päästökaupan ulkopuolisten sektoreiden ilmastotoimia ennakoitavasti ja pitkäjänteisesti. Haetaan parhaita teknistaloudellisesti kestäviä ratkaisuja teknologianeutraalisti. Kehittyneiden uusiutuvien ja synteettisten polttoaineiden sekä biokaasun investointiympäristöstä huolehditaan. Edistetään kotimaisten vähäpäästöisten polttoaineiden kehittämistä, tuotantoa sekä lainsäädäntöä, joka lisää niiden käyttöä henkilöautoissa ja raskaassa liikenteessä. Etenkin raskaan liikenteen tarpeisiin soveltuvan kotimaisen biopolttoaineen ja biokaasun valmistusta ja jakelua edistetään. Kehittyneiden uusiutuvien ja synteettisten polttoaineiden sekä biokaasun osuutta jakeluvelvoitteessa nykyiseen nähden lisätään kapasiteetti- ja kustannuskehitys huomioiden. Näin parannetaan myös Suomen omavaraisuutta ja huoltovarmuutta liikennepolttoaineissa.

Lainsäädäntöä muutetaan siten, että jakeluvelvoite pysyy nykyisessä 13,5 prosentissa vuonna 2024. Vuosina 2025–2027 jakeluvelvoitetta nostetaan maltillisesti asteittain siten, että vuonna 2025 taso on 16,5 prosenttia, vuonna 2026 19,5 prosenttia ja vuonna 2027 22,5 prosenttia. Ns. kehittyneimpien jakeiden lisävelvoitetta nostetaan nykyisestä kahdesta prosentista vuonna 2025 kolmeen prosenttiin ja vuonna 2026 neljään prosenttiin. Pyritään maksimoimaan kotimaisen biokaasun osuus lisävelvoitteen täyttymisessä.

Liikennepolttoaineiden hinta ei nouse hallituksen toimenpiteiden takia. Vuosien 2025–2027 aikana jakeluvelvoitteen noston vaikutus polttoaineiden hintaan kompensoidaan esimerkiksi jakeluvelvoitteen joustomekanismin käyttöönotolla, liittämällä liikennesähkö jakeluvelvoitteeseen ja laskemalla polttoaineiden verotusta, mahdollisuuksien mukaan painottaen uusiutuvan jakeen veron keventämistä.

Julkisten latauspisteiden liikennesähkö sisällytetään biokaasun ja synteettisten sähköpolttoaineiden tavoin jakeluvelvoitteeseen. Näin liikennesähkön, synteettisten sähköpolttoaineiden ja biokaasun käytön lisääntyminen vähentävät perinteisen uusiutuvan jakeen tarvetta jakeluvelvoitteen täyttämisessä. Lisäksi perinteisen dieselin ja bensiinin hiljalleen korvautuessa uusilla käyttövoimilla jakeluvelvoite täyttyy pienemmällä uusiutuvan polttoaineen absoluuttisella tonnimäärällä, jolloin saatavuusongelmien kärjistyminen vähenee.

Jakeluvelvoitetuille polttoaineenmyyjille luodaan mahdollisuus täyttää jakeluvelvoitetta rahoittamalla muita päästövähennyksiä. Niin sanotulla jakeluvelvoitteen joustomekanismilla rahoitettavien päästövähennysten on kohdistuttava päästökaupan ulkopuolisille sektoreille. Ensisijaisia ovat taakanjakosektorin toimet, mutta mekanismi pyritään ulottamaan selvityksen perusteella rajoitetusti myös maankäyttösektorin toimiin. Pidetään uusiutuvan polttoaineen jakeluvelvoite kohtuullisen tasoisena myös polttoöljyssä ja mahdollistetaan kustannukset minimoiva joustotaso liikennepolttoaineiden ja polttoöljyn jakeluvelvoitteiden välille.

Jakeluvelvoitteen noustessa sillä saavutettavien päästövähennysten hinta uhkaa nousta vaihtoehtoisia päästövähennystoimia korkeammaksi. Tätä riskiä rajataan porrastamalla jakeluvelvoitteen täyttämättä jättämiseen liittyvän seuraamusmaksun tasoa tuleville vuosille sovitun jakeluvelvoitteen nousun osalta. Seuraamusmaksutuloja kertyy valtiolle tilanteessa, jossa jakeluvelvoite ei toteudu täysimääräisesti. Mahdolliset seuraamusmaksutulot ohjataan taakanjakosektorin kustannustehokkaisiin ilmastotoimiin siten, että tavoitellut päästövähennykset saadaan katettua. Hallitus huomioi ja kompensoi jakeluvelvoitepäätöksen vaikutukset pumppuhintoihin.

Hallitus toteuttaa jakeluvelvoitteen joustomekanismin valmistelun yhteydessä läpinäkyvästi toimivan rekisterin toimia varten ja toteuttaa käytännön pilotteja, joilla pyritään samalla tukemaan laajemman hiilensidonta- ja päästövähennemärkin kehittymistä. Hallitus selvittää markkinaehtoisia ja kustannustehokkaita ratkaisuja, joiden kautta maan- tai metsänomistaja voisi saada korvausta esimerkiksi metsien tuhkalannoituksesta tai maatalousmaan ilmastotoimista ruoantuotantoa vaarantamatta.

Hallitus jatkaa arjen kustannuksia lisäämättömiä toimia liikenteen päästöjen vähentämiseksi, kuten kaasu- ja sähköautolatausverkoston kehittämistä ja käyttövoimamuutoksen helpottamista erityisesti raskaassa liikenteessä sekä henkilöautojen käyttövoimien veroporrastuksilla. Helpotetaan latausmahdollisuuksien asentamista taloyhtiöihin ja fossiilisia polttoaineita käyttävien autojen konvertointia sekä henkilö- että raskaassa liikenteessä.

Nykyisen liikenneinfran välityskykyä ja kuntoa parantamalla ja kevyen liikenteen mahdollisuuksia edistämällä vähennetään päästöjä.

Hallitus edistää teollisuuden ja energiantuotannon piirissä puuperäisen hiilidioksidin talteenottoa ja hyötykäyttöä korkean jalostusasteen pitkäaikaisiksi tuotteiksi ja synteettisiksi polttoaineiksi.

Hallitus selvittää jätteenpolton päästöjen siirtoa taakanjakosektorilta päästökaupan piiriin ilman, että kuluttajien jäte- tai energiakustannukset nousevat.

Maankäyttösektori

Suomen metsät ja niiden kestävä käyttö sekä metsäluonnon monimuotoisuudesta huolehtiminen ovat tärkeä osa ilmastonmuutoksen torjuntaa ja ilmastonmuutokseen sopeutumista. Hyvin kasvavat metsät tuottavat uusiutuvaa raaka-ainetta, jolla voidaan korvata fossiilisia raaka-aineita sekä toimivat tärkeänä hiilinieluna. Huolehditaan metsien hoidosta ja kasvusta, jotta metsät toimivat jatkossakin nettonieluina. Maankäyttösektorin EU-velvoitteisiin vastaamiseksi tarvitaan vaikuttavia toimia, jotka ovat taloudellisesti järkeviä eivätkä heikennä kotimaisen metsäalan toimintaedellytyksiä.

Uusiutuvaan, kotimaiseen raaka-aineeseen perustuvaa teollisuutta tarvitaan, kun siirytään kohti puhtaampaa yhteiskuntaa. Kannattavan metsätalouden mahdollistamat ja maailmalla kysytyt bio- ja kiertotalousratkaisut tuovat hyvinvointia Suomeen. Jatketaan kestävyiden eri ulottuvuudet yhteensovittavaa metsätaloutta, joka huomioi ihmiset, talouden ja ympäristön yhteiskunnan kehittyessä. Metsäalan kilpailukykyisestä ja metsänomistajille kannustavasta toimintaympäristöstä pidetään huolta. Metsien käyttöä ei rajoiteta.

Maankäyttösektorin nettohiilinielu on merkittävästi pienentynyt Luonnonvarakeskuksen uusittujen laskentamenetelmien mukaan. Hallitus jatkaa maankäyttösektorin hiilinieluja vahvistavia toimia. Toimista huolimatta Suomi ei kuitenkaan tule saavuttamaan kaudelle 2021–2025 asetettuja hiilinielutavoitteita, johtuen erityisesti metsien kasvun hidastumisesta, laskentamenetelmien muutoksista ja Venäjän puuntuonnin loppumisesta.

Metsä- ja maaperänieluja vahvistetaan. Vähennetään maaperäpäästöjä vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti laajentaen ja tehostaen olemassa olevia keinoja. Näin kurotaan umpeen LULUCF-asetuksen mukaista laskennallista takamatkaa.

Hallitus vahvistaa metsien kasvua toimenpidepaketilla ja toimeenpanee Kansallisen metsästrategian. Päivitetään metsänhoitosuosituksia tukemaan metsien ja hiilinielujen kasvua sekä parannetaan niiden soveltamista. Kiertoaikoja pidennetään maltillisesti ja puututaan liian voimakkaisiin harvennushakkuihin. Metsälain valvontaa tehostetaan ja parannetaan metsän uudistumisvauhtia muun muassa metsän istutusta ja taimikon hoitoa lisäämällä. Otetaan käyttöön metsänhoitorästienhoito- ja lannoituskampanjat ja hiilirikkaiden kohteiden korvaus Metso-rahoituksen puitteissa. Vaikutusarvioidaan maankäytön muutosmaksun käyttöönotto. Kehitetään hiilensidontamarkkinaa ja lisätään peitteistä metsänkasvatusta turvemailla.

Metsien hiilinieluista huolehditaan pitkäjänteisesti huomioiden vaikutusten hidas realisoituminen sekä teollisuuden puun saatavuus. Teollisuuden jalostusarvon nostamisella voidaan vahvistaa sekä hiilivarastoja että kansantaloutta puun käyttöä lisäämättä. Uudistetaan metsänhoitosuositukset ja tarkastellaan metsälain rajattua päivitystarvetta metsäalan sidosryhmien kanssa ja metsänomistajan edusta huolehtien. Toteutetaan muutokset siten, että ne 2030-luvulle tultaessa edistävät metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää hoitoa ja käyttöä sekä metsän roolia hiilinieluna. Metsänhoidon laatu turvataan metsänomistajan ja koko yhteiskunnan hyödyksi. Kasvun lisäksi metsien terveydestä huolehditaan ja hillitään ilmastonmuutoksen vaikutuksia ja metsätuhovahinkoja. Vahvistetaan tietopohjaa esimerkiksi maaperäpäästöjen vaihtelusta maalajeittain tai viljelytekniikoittain.

Hyödynnetään turvepeltojen päästövähennyspotentiaali osana kustannustehokkaita toimia ruoantuotannon omavaraisuutta vaarantamatta ja maatalouden kannattavuutta heikentämättä. Maatalouden kehittämisessä luovutaan uusien raivaamattomien turvemaiden ojittamisesta pelloiksi silloin, kun se on mahdollista. Hallitus varautuu eri vaihtoehtoihin ja arvioi taloudellisia vaikutuksia, jos Suomi ei lyhyellä aikavälillä täytä LULUCF-asetuksen mukaisia velvoitteita. Huomioidaan päätöksissä puuttuvien päästövähennysten siirtyminen korotuksineen taakanjakosektorin velvoitteeksi. Hallitus pyrkii varmistamaan, että Suomen velvoitteet ovat oikeassa suhteessa muihin EU-maihin.

Vaikutetaan EU:n ilmastopolitiikkaan

Suomelle on tärkeää vaikuttaa ennakoivasti EU:n ilmasto- ja energiapolitiikkaan. Suomen edun mukaista on nopeuttaa päästökauppasektorin päästövähennyspolkua ja huomioida jäsenmaiden olosuhteet taakanjako- ja maankäyttösektoreilla nykyistä paremmin.

Hallitus edistää aktiivisesti teknologisten nielujen laajamittaista käyttöönottoa Euroopassa ja Suomessa. Pyritään helpottamaan puunpoltossa syntyvän hiilidioksidin talteenoton ja hyötykäytön hyväksi lukemista EU-sääntelyssä. Bioperäisistä lähteistä teknisellä hiilidioksidin erotuksella talteen otettava hiili olisi johdonmukaista laskea nieluksi LULUCF-sektorilla, kuten pitkäaikaiset puutuotteet nykyisin.

Teknologian nopea kehitys mahdollistaa Suomen teollisuuden fossiilisten päästöjen vähenemisen murto-osaan. EU:n vuoden 2040-päästövähennystavoitteita määriteltäessä tulisi keskittyä ennen kaikkea päästöjen vähentämiseen teknologian kehitystä hyödyntäen ilman, että hiilinieluille osoitetaan suhteettoman iso osa tavoitteen toteutumisessa. Uusiutuvan energian 2040-tavoitteiden tulisi ohjata puubiomassaa korkeamman jalostusasteen materiaalikäyttöön.

Mahdollistetaan vapaaehtoisten hiilivähennä- ja hiilensidontamarkkinoiden toiminta kannustavasti ja läpinäkyvästi. Huolehditaan siitä, että vapaaehtoiset toimet ja niiden laskentatavat maankäyttö- ja taakanjakosektoreilla tukevat Suomen toimia EU:n yhteisiin sitoumuksiin vastaamisessa. Yritysten hiilineutraalisuusväittämiä säänneltäessä periaatteen tulisi olla, että väittämässä ilmenee selkeästi, kuinka paljon fossiilisia päästöjä on vähennetty omassa arvoketjussa ja mikä osa on kompensoitu ostetuilla hiilikrediteillä.

7.5 Suomi vaalii arvokasta luontoaan

Suomi vastaa luontopolitiikallaan kansainvälisiin sitoumuksiin. Hallitus tukee Suomen sopeutumiskykyä ja vakautta vahvistamalla luonnon monimuotoisuutta. Hallitus turvaa luontopääoman säilymisen osana vastuullista talouspolitiikkaa ja tavoittelee luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämistä. Hallitus jatkaa ja kehittää METSO-, Helmi- ja NOUSU-ohjelmia sekä käynnistää vapaaehtoisen suojelun ohjelman myös meriluonnolle. Hallitus asettaa kansalliset tavoitteet siten, että ne ovat yhteensovittavissa yhteiskunnan muiden tarpeiden kanssa.

Puhtaan luonnon merkitys Suomen kilpailuetuna vahvistuu

Yhteiskunnan toiminta käännetään luontoposiitiviseksi. Hallitus tavoittelee luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämistä yhteistyöllä ja tekee positiivisista vaikutuksista luontoon Suomen vientituotteen. Tavoitteena on, että valtiovarainministeriöiden ilmastokoalition lisäksi Suomi tunnetaan maailmalla luontoposiitivisuudesta, ja hiilikädenjäljen rinnalla voidaan hyödyntää luontokädenjälkiosaamistamme. Hallitus kehittää pääministerin johtamaa ilmastopolitiikan pyöreän pöydän mallia ja tuo luontopolitiikan osaksi pöytää. Kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden

turvaamisessa on otettava aina huomioon myös vaikutukset sosiaaliseen ja taloudelliseen toimintaan. Luontopolitiikka huomioi lisäksi suojelutoimenpiteiden tehokkuuden, vaikuttavuuden ja paikallisen hyväksyttävyyden. Hallitus vahvistaa talouden ohjauskeinoja turvaamaan tulevien sukupolvien hyvinvoinnin edellytyksiä. Hallitus valmistelee poikkihallinnollisesti kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian ja sen toimintaohjelman.

Hallitus valmistelee toimintamallin, joka mittaa BKT:n rinnalla kokonaiskestävyyttä eli hyvinvointia, talouden kannattavuutta ja ympäristön tilaa. Ympäristön tilan kehitystä seurataan perustuen luonnon ainutlaatuisuuteen ja muutoksiin monimuotoisuudessa eri puolilla Suomea. Mittaria voidaan käyttää luontoarvojen muutosten seurantaan ja muutoksista viestintään. Hallitus kannustaa kaikkia aloja laatimaan monimuotoisuustiekartat, joiden kautta ymmärretään myös kansantalouden näkökulmasta taloudellisen toimeliaisuuden riippuvuus luonnosta ja sen tarjoamasta lisäarvosta (ekosysteempipalveluista). Hallitus mahdollistaa uusia monikanavaisia rahoituskeinoja vaikuttavimpiin ja pilotoitaviin toimiin. Yritysten tueksi kehitetään toimintamalli ohjaamaan toimenpiteitä luontokatoa lisäävään toiminnan vähentämiseksi.

Hallitus jatkaa Helmi-ympäristöohjelmaa. Soita ja metsiä suojellaan laatu ja vaikuttavuus edellä. Lisäsuojelua kohdennetaan kustannusvaikuttavasti luontoarvoiltaan arvokkaimpiin kohteisiin yhteiskunnalliset vaikutukset kattavasti huomioon ottaen. Hallitus selvittää esimerkiksi Metson korvaustasojen porrastusta luontoarvojen mukaan ja ympäristöllisten tarjouskilpailujen hyödyntämistä, huomioiden kansainväliset velvoitteet. Hallitus edistää vesistöjen parempaa ekologista tilaa sisävesistöissä ja merialueilla.

Hallitus suojelee jäljellä olevat kansalliset kriteerit täyttävät valtion luonnontilaiset, vanhat metsät. Hallitus varmistaa riippumattoman kriteeristön valmistumisen nopealla aikataululla. Yksityisten metsänomistajien omistamien arvokkaiden metsäkohteiden suojelua jatketaan vapaaehtoisuuteen eli METSO-ohjelmaan perustuen. Yksityisten metsänomistajien tietoisuutta erityisen suojeluarvon omaavien metsien suojelumahdollisuuksista lisätään. Metsäojituksen ympäristö- ja vesistövaikutuksia vähennetään.

Hallitus kehittää vapaaehtoista ekologista kompensatiota muun muassa selkeyttämällä sääntelyä hyväksytyin yhteisin kriteerein sekä mahdollistamalla sen soveltamisen osana ympäristöluvutusta. Hallitus selvittää luonnon kartoituksissa saatujen tietojen hyödyntämistä kompensatiomarkkinoiden kehittämiseksi.

Suomalaisia luontoarvoja turvataan

Hallitus tehostaa haittaa aiheuttavien vieras- ja tulokaslajien torjuntaa, jotta voidaan turvata arvokasta suomalaista luontoa. Hallitus mahdollistaa sellaisten lajien metsästyksen ja hyödyntämisen, joiden kanta on riittävän vahva ja joista on haittaa luonnolle ja ihmisille. Hallitus huomioi vahinkojen korvauskäytäntöjen hyväksymistarpeen myös siirrettäessä lajeja metsästettäväksi. Saimaannorppakannan kasvun edellytykset turvataan.

Hallitus edistää retkeilyä ja matkailua Suomen luonnossa. Ympäristökasvatukseen ja etenkin lasten ja nuorten luonnossa liikkumisen mahdollisuuksiin panostetaan. Valtion retkeilyalueet kootaan selkeäksi kokonaisuudeksi Metsähallituksen Luontopalveluiden alle, jolloin niitä voidaan kehittää kansallispuistojen kaltaisena brändinä. Samassa yhteydessä päivitetään ulkoilulakia. Hallitus tarkastelee samalla mahdollisuuksia sovittaa yhteen metsästyksistä ja muuta luonnonsuojelualueiden virkistyskäyttöä. Hallitus mahdollistaa kansallispuistojen rahoituspohjan vahvistumisen vapaaehtoisten käyntimaksujen muodossa ja selvittää mahdollisuuksia hyödyntää yhteistyöyrityksiltä perittäviä maksuja.

Virtavesiä vapautetaan

Hallitus parantaa vaelluskalojen elinolosuhteita muun muassa ennallistamalla virtavesiä. NOUSU-ohjelmaa jatketaan ja kehitetään. Vähämerkityksellisiä vesivoimaloita puretaan ja vesistöjä palautetaan luonnontilaan. Nykyaikaiset kalatalousvelvoitteet toteutetaan myös pienten patojen osalta. Hallitus päivittää vesilakia siten, että vanhojen vesilupien päivityksen lisäksi niin sanotuille nollavelvoitelaitoksille voidaan asettaa kalatalousvelvoitteita. Hallitus vastaa vesipuidedirektiivin vaatimuksiin kansallisella lainsäädännöllä. Hallitus sujuvoittaa kalatiehankkeiden etenemistä sekä mahdollistaa kokeiluja ja pilotointeja vesistöissä. Yhteistoiminnassa alueen toimijoiden kanssa hallitus edistää Heinäveden Palokin koskien ennallistamista uhanalaisten kalakantojen elvyttämiseksi. Samalla edistetään alueen kestävä matkailua. Hallitus jatkaa vesiensuojelun tehostamisohjelmaa.

7.6 Kiertotaloudella pidetään Suomen puhtaasta ympäristöstä huolta

Suomi parantaa omavaraisuutta, nostaa jalostusastetta ja vähentää saastumista parantamalla materiaalien kierrätystä hyötykäyttöön. Luontoon päätyy vähemmän ravinteita ja muita käyttökelpoisia aineita. Hallitus sujuvoittaa ympäristöön liittyviä lupaprosesseja ja purkaa sääntelyn esteitä kiertotaloudelta. Saaristomeren valuma-alueen ravinnekuorma kiertotalouden esimerkkikohteena käännetään laskuun. Puhtaan luonnon merkitys

Suomen kilpailutekijänä vahvistuu ja edelläkävijyys kiertotaloudessa luo uutta työtä ja liiketoimintaa. Suomi myös edistää kansallinen etu huomioiden Euroopan sisämarkkinoiden kiertotaloutta sekä eurooppalaisten uusioraaka-ainemarkkinoiden syntymistä.

Jätteestä raaka-ainetta ja omavaraisuutta

Hallitus lisää kierrätysmateriaalien käyttöä markkinaehtoisesti jätelainsäädäntöä muuttamalla. Uusiutuvilla, biopohjaisilla ja kierrätetyillä materiaaleilla korvataan fossiilitalouden ratkaisuja, vähennetään syntyvän jätteen määrää sekä uusiutumattomien raaka-aineiden käyttöä, vahvistetaan kotimaisia arvoketjuja sekä tuotteiden jalostusasetta ja luodaan kasvumahdollisuuksia Suomeen. Kiertotaloutta mahdollistetaan muun muassa edistämällä biopohjaisten ja biohajoavien materiaalien erilliskeräystä ja jatko-hyödyntämistä sekä esimerkiksi tekstiilijätteen, koneiden ja laitteiden sekä ajoneuvojen osien uudelleenkäyttöä. Hallitus selvittää jäteveropohjan laajentamista varmistaen, ettei verorasitus kohdistu alkutuotantoon, kotitalouksille eikä yritysten maksutaakka nouse kohtuuttomasti. Hallitus parantaa Suomen omavaraisuutta tehostamalla materiaalien ja ravinteiden kiertoa. Hallitus kehittää kierrätetylle raaka-aineelle toimivat markkinat eri käyttökohteisiin ja lisää kierrätysmateriaalin käyttöosuutta. Siirrytään elinkaariajatteluun, jossa kiertotalouden kautta on löydettävissä kilpailuetua. Hallitus kehittää sääntelyä siten, että jäte-, tuote- ja kemikaalisääntely muodostavat selkeät kokonaisuudet ja ympäristösääntely on selkeää, eikä päällekkäisiä velvoitteita tai ohjauskeinoja olisi. Kiertotalous otetaan huomioon julkisissa hankinnoissa ja huolehditaan, että myös pk-yritykset voivat osallistua kiertotalouteen. Jätelakia muutetaan siten, että kuntien vastuu rajataan vain kotitalousjätteisiin. Kuntien toissijaista vastuuta jätelaissa tarkennetaan niin, että kunta voi myydä jätehuoltopalveluja elinkeinoelämälle vain todellisessa markkinapuuhteessa. Hallitus kartoittaa ja hyödyntää Suomen valtteja kriittisiin raaka-aineisiin liittyen laatimalla mineraalistrategian, joka vahvistaa omavaraisuutta ja turvaa raaka-aineiden saannin myös yllättävissä markkinahäiriöissä.

Saaristomeren valuma-alueesta ravinnekierron pilottialue

Hallitus suojelee Suomen vesistöjä ja etenkin haavoittuvaa Saaristomerta. Hallitus jatkaa Saaristomeri-ohjelmaa painottaen mittakaavaltaan merkittäviin ravinnekierron parantamisiin johtavia toimenpiteitä, kuten eläinperäisen ravinteen kiertoa, maaperän pidätyskyvyn parantamista oleellisilla osuuksilla ja ravinteiden poistoa vesistöistä. Hallitus vahvistaa hallinnonalojen ja tutkimuksen kokonaiskoordinaatiota ja parantaa vaikuttavuutta Itämeren, erityisesti Saaristomeren, suojelutoimien kohdentamisessa. Itämeritiedon vaikuttavuutta lisätään. Hallitus hakee systeemitason ratkaisuja kustannus-tehokkaasti vaikuttavuusarviointi edellä. Ravinnekiertoa edistetään teknologianeutraalisti

ja yhteiskunnallinen kysyntä edellä. Kotimaisen biokaasun käyttöä erityisesti raskaassa liikenteessä voidaan lisätä. Hallitus mahdollistaa biokaasun tuotantoprosessin loppu-tuotteiden käytön esimerkiksi metsälannoitteena ja pitää huolta biokaasuinvestointien ennakoitavasta toimintaympäristöstä. Kehitetään menetelmiä, kuten teknologisia ratkaisuja ravinneylijäämän siirtämiseksi alijäämän alueille kustannustehokkaasti. Hallitus edistää lantafosforin kierrättämistä ravinnealijäämäisille alueille, ja kehittää tapoja pitää ravinteet pellossa hyödyntämällä luonnon omia ekosysteemejä. Vesistöjen ravinnekuormitusta vähennetään peltomaan rakenteesta huolehtimalla ja parantamalla valuma-alueiden vesienhallintaa. Hallitus luo kannusteet hyvään agroekologiaan ja hyvin-voivaan maaperään esimerkiksi oikeanlaisella viljely- ja laidunkierrolla ja kasvipeitteisyyttä lisäämällä. Hallitus monipuolistaa maanparannusaineiden hyödyntämistä, kuten kipsi-, kuitu- ja rakennekalkkikäsittelyitä niin, että viljelijöillä on vaihtoehtoja valita itselleen parhaiten sopivia ratkaisuja. Saaristomeren valuma-alueen alkutuotannossa ja ympäristö-luvituksessa kiinnitetään huomiota ravinnepestöjen vähenemiseen.

Hallitus selvittää harvaanasuttujen alueiden jätevesien keskitettyä ja tehokasta käsittelyä erityisesti Saaristomerellä ja rannikkoalueilla. Kuntien hulevesien käsittelyssä edellytetään toimintavarmuuden ja käsittelyn laadun varmistamista siten, että käsittelemättömän jäteveden ylijouksutukset vesistöihin vähenevät murto-osaan ja ravinteiden talteenotossa päästään kaikkialla parhaiden käytäntöjen tasolle. Jokien suistojen ruoppauksia edistetään tulvahaittojen ja sen kautta ravinnekuormituksen pienentämiseksi.

Hallitus lopettaa lumenkaadon vesistöihin. Alusten huuhtelu-, ruokajäte-, rikkipesuri- ja käymäläjäteveden purku mereen kielletään Suomen aluevesillä. Hallitus vahvistaa säädöstyötä kansainvälisillä foorumeilla (Itämeren suojelukomissio HELCOM, International Maritime Organization IMO) muiden Itämeren maiden, erityisesti naapurivaltioiden kanssa. Hallitus pyrkii rajoittamaan yhdessä muiden Itämeren maiden kanssa myös muuta laivojen haitallista toimintaa, kuten epäkelpoisten alusten käyttöä jääolosuhteissa. Hallitus varmistaa riittävän öljyntorjuntavalmiuden, jotta kansallisiin sitoumuksiin sekä toiminta-ympäristön muutoksien aiheuttamiin tarpeisiin ja suorituskykyvaatimuksiin pystytään vastaamaan.